

Черепанова С.О., доктор філос.наук, доцент, Львівський національний університет імені Івана Франка

У статті вперше у вітчизняній суспільній думці вирішено родове самопізнання як проблему філософії освіти. Це уможлиблює осмислення історії й духовних вартостей роду цілісним духовним утворенням у площині родознавчого підходу, діалогіки міжпоколінного буття-у-культурі. Через культурні форми духовності людина опановує буття в його ціннісному, інтерсуб'єктивному, екзистенційному сенсі. Створюються об'єктивні передумови світоглядно-праксеологічної адаптації родознавства до системи національного виховання в Україні.

Людське буття, “світ людини” закономірно розгортаються як природно – культурно – духовно – соціально детермінований процес. За глобалізаційно-інформаційних реалій, спрямованих на уніфікацію людини, особливо актуалізується трансляція в поколіннях духовних цінностей, комунікативна взаємодія між носіями різних типів світогляду, культурних традицій, самодостатність “свого” й “Іншого”. Онтологічно сенсу набувають світоглядні категорії “буття людини” – “буття культури” – “буття людства” – “життєтворчість людини”. Онтологічний підхід дає змогу розглядати філософію освіти як філософію людини й спосіб буття людини в універсумі культури [13, 141]. Пропоноване розширювальне тлумачення предметного поля філософії освіти опосередковано демонструє її методологічний потенціал й можливості застосування. Звідси актуальність родового самопізнання для життєтворчості родинного середовища, виховання й навчання памолоді *. Ціль даного допису – висвітлити родове самопізнання з позицій сучасного філософсько-освітнього дискурсу.

Дослідження міжпоколінної взаємодії виявляють різні підходи. Класичну теорію поколінь розвинули діячі французького Просвітництва М.Кондорсе, Д.Дідро. Світоглядні аспекти виховання поколінь цікавали представники німецької філософської думки Й.Гердера, І.Канта, Г.Гегеля.

Педагогічний підхід до проблеми “батьки - діти” містить “Філософія права” Гегеля. У його трактуванні, *“педагогіка – є мистецтво робити людей*

* Українська мова здавна використовує для означення молодого покоління терміни “юнь”, “обрость”, “памолодь”.

моральними” (курсив наш. – С.Ч.)... Педагогіка розглядає “людину природною істотою і вказує шлях, слідуючи якому людина може знову народитися, перетворити свою першу природу на другу, духовну, в такий спосіб, що це духовне стане для неї *звичкою*... Моральна субстанція, як утримувана для себе справжня самосвідомість в єдності з її поняттям, є *дійсний дух сім'ї та народу*” [2, 205–207, 220–221].

На засадах позитивізму дослідження проблеми поколінь започаткував засновник цієї наукової школи, французький філософ, соціолог О.Конт. Основоположник англійського позитивізму Дж.Мілль, вважав історію процесом зміни поколінь, а вплив минулих поколінь вагомим чинником соціальної еволюції. Принцип індивідуалізму у теорії поколінь, залежність міжпоколінних відносин від суспільного ладу, виокремив англійський філософ і соціолог Г.Спенсер. Позитивістсько-біологічний та романтико-історичний підходи до аналізу поколінь прагнув поєднати німецький соціолог К.Маннгейм. Функціонального підходу до проблеми поколінь дотримувався американський соціолог Т.Парсонс. “Ключовим поняттям історії” розглянув покоління іспанський мислитель Ортега-і-Гассет.

Представник постпозитивізму англійський соціолог М.Полані вважав невербальне наставництво, зв'язки “вчитель - учень” необхідними для засвоєння новими поколіннями досвіду попередніх [5, 12–18].

Культурологічний підхід до проблеми конфлікту поколінь виокремила антрополог Маргарет Мід (професор Нью-Йоркського, Йельського, Колумбійського університетів).

Своєрідну теорію поколінь розробили американські соціологи Н.Хоуф і В.Штраус. У праці “Покоління. Історія американського майбутнього, 1584 – 2069” (1991) вони уникають традиційної інтерпретації відмінності поколінь за віком, і на підставі вивчення цінностей середнього класу США, запропонували наступну класифікацію поколінь у ХХ–ХХІ ст. Це – покоління Будівничих (GI), Мовчазне, Бебі-бумерів, X (або Тринадцяте), Y (“Мілленіум”, або покоління Мережі), покоління Z (щойно народжені). Їхне

видання активізувало відповідні дослідження (Канада, Європа, Азія). Причому простежується модифікація й певна схожість ціннісних орієнтацій, поведінки, мотивації поколінь на різних континентах.

Властиві російській дійсності (в якій ще не сформований середній клас) п'ять типів поколінь за ціннісними (й індивідуальними) характеристиками виокремили А.Литвинюк, Л.Ператинська. А саме: 1) мовчазне покоління (1923–1943), схильне до дотримання норм, законослухняності, економії й зберігання продуктів про запас (причини Друга світова війна, розруха); 2) покоління Бумерів (1943–1963), орієнтоване на оптимізм (1945 – перемога у війні, 1961 – політ у космос Ю.Гагаріна, відчування себе громадянами супердержави), єдині стандарти шкільного навчання, гарантованість медичного обслуговування; 3) покоління Х (1963–1982), вплив так званої холодної війни, зміни ідеї “комунізму” на “перебудову” та “демократію”, поширення СНІДу, наркотиків, електронних засобів ЗМІ, проблеми виживання, вибору, орієнтація на самого себе; 4) покоління Y (1982–2000), розпад СРСР, теракти, мобільні телефони, Internet, цифрові та біотехнології, домінують орієнтація на вулицю, впевненість у собі, технічний професіоналізм, прагнення негайної винагороди; 5) покоління Z (2000–2020) [4]. Вказані типи поколінь можливо віднести до українських реалій, в яких також ще не сформувався середній клас.

Питання функціонування людського роду, культури, духовності поколінь, життєдіяльності людини містить вітчизняна філософська література (В.Іванов, В.Козловський, А.Дондюк, Г.Коваadlo).

На філософському пізнанні цілісності роду наголосив відомий російський філософ і богослов П.Флоренський. Він зазначив взаємозв'язки “родового самопізнання, цілепокладання, зусилля волі, оскільки воля людини перетворює об'єкт природи на об'єкт культури, а культура – *“не в речах як таких”*, а в своєрідному відбитті стосовно них волі людини, її почуттів і цілей. Необхідність генеалогії зумовлює моральна заповідь шанувати батьків. Причинами ігнорування генеалогії постають нігілізм тоталітарного,

порушення традицій, зв'язків, укладу життя, побуту, осілості... Генеалогічні дослідження дають змогу виявити взаємодію роду й особистості, усвідомити обов'язок перед предками, батьками, почуття зв'язку з родом. Без генеалогії немає патріотизму, а починається космополітизм. Що більше виявлено зв'язків, то краще душа вростає в минуле, то багатша вона обертонами, то культурніша особистість. Обов'язок кожного – зробити свій внесок у пізнання історії роду, в цьому – відповідальність перед дітьми й молодшими поколіннями. Завдання генеалогічних записів, полягає у тому, щоб зрозуміти “рід як *ціле*”, тобто як самобутню індивідуальність, ознаки якої властиві всім представникам роду. Таку індивідуальність характеризує *свідоме* цілеспрямоване пізнання роду, його культури, духовного життя. Рід (батько, син) – це *час*, втілений у послідовності трьох поколінь. *Дружина – простір*. У філософських вченнях *простір* переважно пов'язували з жіночим началом, жіночою запліднюючою утробою. Жіноче начало є потенцією породжень *часу, роду*” [8, 47, 55]. “Родова ідея пов'язана зі *свободою*, яка потужністю своєї творчості переважає свободу окремого представника роду”... Життєве призначення кожного – пізнати будову та форму свого роду, його завдання, закон росту, критичні точки, співвідношення окремих гілок, збагнути власну місію в історії роду та власне завдання – представника роду як вищого цілого. Лише за такого “родового самопізнання можливе свідоме відношення до життя свого народу й історії людства” [9, 207–210].

Культуротворчі смисли родового самопізнання актуалізує синергетична здатність людиномірних систем до самоорганізації. Ідея творчості у контексті синергетики постає вищою формою креативності (у її універсальному значенні), певним переходом від хаосу до порядку, “глобальною креативністю”. Пізнання рухається від осмислення одиничних явищ культуротворчості, через виявлення у них особливого до загального. Загальне органічно пов'язане з одиничним (Арістотель). “Одиничне”, як категорія філософська, виявляє унікальні (неповторні, специфічні) якісні й кількісні властивості речей, подій, явищ. Для культуротворчої взаємодії

універсального й одиничного (окремого, індивідуального), пріоритетний філософський спосіб буттєвого відношення “людина – культура – Всесвіт”.

Екзистенційне самовизначення особистості у культуротворчості теоретично й праксеологічно пов’язуємо з цілепокладанням філософії освіти – становленням особистості як *суб’єкта культури*. Суб’єкт культури є духовно самодостатньою особистістю, котру вирізняє духовно-моральне удосконалення й самореалізація через усвідомлювану культуротворчість. Культуротворчість як подолання меж можливого (пізнання, діяльність), характеризує прагнення суб’єкта культури до досконалості.

Привертають увагу положення німецького філософа і педагога Отто Больнова, котрий убачав в “оптимістичному екзистенціалізмі” можливості *нового укриття*. У нього “*довіра до буття*” передусім буттєве відношення, втрата якої призводить до відчаю, негативних екзистенційних переживань...; “нове укриття людини посеред загрозливого світу поєднує два аспекта: стан світу, в середині якого людина може відчувати себе захищеною (онтологічна проблематика), і внутрішній стан самої людини, самовладання, здійснюване за посередництва морального зусилля (етична проблематика)” [1, 137–145].

Питання соціальної та сімейної довіри розглянули українські дослідники А.Толстоухов, Ю.Мелков. Вони критично проаналізували працю Ф.Фукуями “Довіра”, яка є “прикладом економетричного бачення сучасних соціальних проблем, виявляючи суперечливість застарілого лінійного підходу... Фукуяма розглядає культуру в найвужчому сенсі як “звичку”, в термінах сумісності/несумісності з економічно ефективною довірою й “соціальним капіталом”, залишаючи поза увагою ту *сферу норм, цінностей*, котра становить основу будь-якої довіри і розглядається в філософській традиції (особливо вітчизняній) як *культура*”... Натомість дослідження зазначених проблем передбачає “використання сучасної нелінійної методології”. “Соціальна довіра – продукт тривалого існування відповідних спільностей, найфундаментальніша з яких – сім’я... осередок культурного відтворення, початкове джерело культури довіри...; однак

сімейна довіра – необхідна, але недостатня умова довіри соціальної... Більше того, негативні явища сучасності (корупція, мафія, їх Фукуяма характеризує зокрема, і результатом негативного впливу “фамілізма” у таких “відсталих”, на його думку, країнах, як Італія, Китай, Росія чи Україна) зовсім “не зменшують значення традиційних сімейних цінностей”..; “довіра до власної культурної традиції є частиною вирішення найважливіших завдань вибору свого історичного шляху, становлення національної самосвідомості, демократизації української держави... На жаль, сьогодні в Україні з об’єктивних і суб’єктивних причин влада виробляє політику без будь-якої інтегруючої ідеї” [7, 5–6, 11–12].

Зміни, які відбуваються в Україні в різних галузях суспільного життя, зумовлюють необхідність відповідних форм соціалізації поколінь, органічно пов’язаних з культурними традиціями, духовними цінностями народу.

Праксеологічно вагомим вважаємо родознавчий підхід до філософії освіти. Із цих позицій йдеться про нові світоглядні й духовно-ціннісні можливості соціалізації поколінь на підставі багаторічного авторського досвіду впровадження ідеї родознавства у вищих навчальних закладах різних рівнів акредитації. На Західній Україні наш досвід започатковано 9 березня 1992 р. у Дрогобицькому державному педагогічному інституті імені Івана Франка (тепер – Університет), і до цього часу пройшов апробацію в різних закладах освіти (Львівський національний університет імені Івана Франка, Військовий інститут при університеті “Львівська політехніка”, Львівські коледжі Медичний, Банківський, Педагогічний). У Севастопольському національному технічному університеті (Автономна Республіка Крим), від 1998 р. до тепер родознавчі дослідження за нашими проектами впроваджено під керівництвом доцента Тетяни Смірної [6].

Родознавчі пошуки здійснюються автором цих рядків за умов планового перебігу навчально-виховного процесу, викладання “Української культури”, “Історії вітчизняної та світової культури”, “Культурології”, “Філософії освіти” у вищих освітніх закладах різних рівнів акредитації.

Згідно з пропонованою програмою студентам рекомендовано:

1. *Провести бесіду зі старшими поколіннями родини.* Записати прізвище, ім'я, по батькові предків і нащадків по лінії батька (зберігається прізвище) і матері, дати їх життя, місце народження (поховання), вірування, родинні свята, обряди (весілля, народини, поховання); традиції харчування, рецепти повсякденних і святкових страв; види народного мистецтва, ремесла якими володіли предки; професію й освіту предків; родинну колискову, родинну пісню, колядки, щедрівки; родинні легенди, оповіді.

2. *Використати достовірні дані про родину:* документи генеалогічного характеру та приватно-публічного змісту: метрики, свідоцтва, дипломи, майнові акти, розпорядження тощо; архівні джерела (за бажанням).

3. *Проаналізувати й узагальнити зібрану інформацію:* упорядкувати альбом родинних світлин; відтворити генеалогічну схему роду;

4. *Скласти родинний літопис (у довільній формі).* Визначити найстарших представників роду (за датами життя); скільки поколінь охоплює зібрана інформація (окремо за лінією батька, матері); висвітлити традиції наслідування чоловічих і жіночих імен; особливості родинної обрядовості за регіонами проживання; наслідування освіти у родині, скільки поколінь мають вищу освіту і яку; наслідування професії у родині, наявність родинної династії; відзначення Дня Матері, Батька, Повноліття.

Родознавчі пошуки поєднують два етапи: *підготовчий* (опитування родичів, збирання біографічних даних про рід, сім'ю) і *аналітичний* (відбір, узагальнення інформації) [12, 382–410].

Теоретико-методологічні засади родознавчих досліджень визначають методи діалогічний, конкретно-історичний, біографічний (спосіб проектування життєвого шляху особистості), біографічні методики (бесіди, інтерв'ю, розповіді, спогади родичів, близьких людей), вивчення документів генеалогічного характеру (дипломи, майнові акти, розпорядження тощо), аналіз зібраної інформації.

У філософських джерелах розглянуто інтелектуальна біографія (П.Рікер), феномен “ко-біографії” (Вал.Луков). Психологічні дослідження поєднують мотив шляху – сенс життя – біографію людини (С.Рубінштейн). Соціологічний підхід поєднує вивчення життєвого шляху з біографічним методом (О.Єжов). Історична біографія тлумачиться як текст і методологічний прийом (Л.Репіна й ін.).

Підсумовують дослідження культурологічні читання. Результати науково-пошукової діяльності з історії й традицій власних родин студенти доповідають на потокових, факультетських, міжвузівських конференціях. Читання в окремих групах проводяться у формі круглого столу. Окремі студенти узагальнюють стан досліджень родоводу в групі. Виступають студенти, котрі зібрали інформацію про найбільшу кількість представників роду. Реферуються видання з проблем молоді сім'ї. У читаннях беруть участь батьки студентів, представники церковних структур. Міжвузівські зустрічі готуються заздалегідь (утворюється ініціативна група студентів). Студенти беруть участь у підготовці виставок “Народне мистецтво”, “Народне харчування”. Пошановуються молоді Господині (в Україні такою ознакою є уміння випікати хліб), котрі наслідують родинні традиції.

І чи не є очевидною необхідність саме до Повноліття підготувати памолодь до самостійного життя, сприяти її всебічній творчій самореалізації?

Повноліття у більшості країн світу настає коли молодим людям виповнюється 18 років. Це – Австрія, Австралія, Афганістан, Бельгія, Білорусь, Болгарія, Велика Британія, Вірменія, Греція, Данія, Індія, Італія, Куба, Латвія, Литва, Люксембург, Македонія, Мальта, Мексика, Молдова, Німеччина, Норвегія, Росія, Словаччина, Словенія, США (за державними законами), Фінляндія, Франція, Хорватія, Швеція, Швейцарія та ін.

У 20 років повноліття набуває молодь Південної Кореї, Тайваня, Тунісу, Японії. Урочистості на День Повноліття у Японії офіційно започатковано 1948 року (Повноліття – Сейдзін-но хі відзначали 15 січня). Оскільки святковий вихідний часто припадав на середину тижня, для

повноціннішого використання вільного часу, відзначення Повноліття 2000 р. перенесено з фіксованої дати (15 січня) – на другий понеділок січня (який називають “щасливим”).

Засвідчують повноліття у 21 рік, наприклад, Аргентина, Азербайджан, Бахрейн, Єгипет, Камерун, Монако, Сингапур, Туреччина, Філіппіни.

За “Конституцією України” (1996) “Право голосу на виборах і референдумах мають громадяни України, які досягли на день їх проведення вісімнадцять років” (ст. 70), “батьки зобов’язані утримувати дітей до їх повноліття. Повнолітні діти зобов’язані піклуватися про своїх непрацездатних батьків” (ст. 51).

Повноліття дівчини водночас і своєрідний день Господині. Народна мудрість наголошує: “Чого мати навчить, те й дочка знає”. Повноліття юнака відкриває шлях до змужніння й усвідомлення себе як Батька. На жаль, традиції шанування Батька, як і Дідуся та Бабуні ще не набули гідного визнання в українському соціумі.

Відтак вважаємо своєчасним і доцільним започаткувати в Україні *День Повноліття* як суспільно-об’єднуючу національну ідею, сучасну форму й нову якість соціалізації поколінь. Наголосимо: Повноліття – це не ще одне свято, розмаїття яких в Україні далеко за межами економічної доцільності. Повноліття – передусім світоглядно-ціннісний поворот владних структур та громадянського суспільства до *людини*, системно-структурне упорядкування молодіжної, соціальної, власне гуманітарної політики на державному, суспільному, родинному рівні.

Повноліття виявляє духовно-ціннісну мотивацію особистості (вчинки, спілкування, діяльність тощо), визначення у професії (середня школа, коледж, ліцей, вища школа, освіта впродовж життя). Йдеться про самосвідомість молоді, набуття нею прав, обов’язків, відповідальності громадянина та людини, й водночас відповідальність батьків та Української держави. Необхідні не лише проголошені, а й реально працюючі програми соціалізації молоді – законодавчі, економічні, соціальні, культурні, виховні,

освітні, професійні, гуманітарні, й справжня турбота про людей похилого віку. У такому сенсі ідея Дня Повноліття знаходить усебічну підтримку учасників родознавчих проєктів.

Українська національна традиція передбачає знання власного роду до сьомого коліна. Згідно з даними родознавчих досліджень, йдеться переважно про 4 - 5 поколінь роду, до сьомого коліна – майже 25%, трапляються дослідження, які охоплюють 8 - 12 поколінь.

З поширенням родинних професій (бізнесу, економічної, військової, медичної, мистецької, педагогічної й ін.) утверджуються взаємна відповідальність, духовні зв'язки між поколіннями, честь родинної династії.

Досвід родознавчих досліджень за авторськими проєктами узагальнено у наукових публікаціях [3; 10; 11; 12].

У духовному відродженні України глибинне соціокультурне значення має встановлення наукової достовірності щодо культурно-історичної місії у Франції Анни Ярославни (дочка князя Ярослава Мудрого, дружина французького короля Генріха I). Збереглися грамота-хартія Анни Ярославни від 1060 р. про заснування монастиря і споруджена у романському стилі каплиця (церква св. Вікентія у Санлісі, поблизу Парижа). Неподалік від входу до каплиці розміщена скульптура Анни на повний зріст: вона зображена з короною на голові, в одній руці тримає королівський скипетр, у другій – модель церкви. На постаменті донедавна був напис: “Анна руська, королева французька, засновниця храму в 1060 р.” Внаслідок плідної співпраці українських і французьких дослідників, за підтримки відповідних державних установ України та Франції й активної участі нащадка Анни Ярославни – графа Генріха VII Паризького, напис змінено. Тепер написом на постаменті “*Анна Київська – королева Франції*” чітко зазначено країну походження нашої видатної співвітчизниці.

Очевидно, через пізнання історії, духовних вартостей країни та родини ми й відкриваємо у собі *Людину*? Осмислення суспільно-історичної діяльності попередніх поколінь активізує творчу самореалізацію особистості,

духовно-ціннісну й морально-етичну мотивацію життєвого шляху. У такий спосіб свідомість здатна охопити індивідуальне буття в динаміці минулого – сучасного – майбутнього, прогнозувати майбутнє як певну ціль.

Екзистенційно-духовного сенсу для родового самопізнання набувають онтологічна взаємообумовленість буття людини й буття культури, інтерсуб'єктивна комунікативність, належна до духовної структури людської індивідуальності, свідомості людини, її “Я”. Через людське “Я” функціонують смислові, ідеально-змістовні особливості буттєвої, міжкультурної взаємодії соціальних груп, етносів, націй, особистостей, інтерсуб'єктивна екзистенційна смисложиттєвість індивідуалізованої людської свідомості. Інтерсуб'єктивна комунікація радше нестійке утворення, у середовищі якого потенційно виявляється варіативність особистісного самовизначення, самореалізації, зумовлені амбівалентністю людської сутності (монолог і діалог, егоцентризм і здатність до толерантності стосовно культурного світу Іншого, деструктивність і домінанта творчості тощо).

Висновки. Світоглядно-ціннісний, антропо-екзистентний вимір простору і часу, нелінійність культурного процесу методологічно вагомі для родового самопізнання. Предки онтологічно є суб'єктами споріднення щодо памолоді, а міра людського засвідчує духовність міжпоколінних зв'язків. Родове самопізнання духовно збагачує людське буття, а відтак людино- і культуротворчий потенціал філософії освіти. Освоєння людського буття у предметному полі філософії освіти через просторово-часову динаміку поколінь, є засобом збереження національної духовної матриці й оптимізації міжкультурних відносин у багатонаціональному середовищі України.

Л і т е р а т у р а :

1. Больнов О.Ф. Новая укритость. Проблема преодоления экзистенциализма: пер. с нем. А.Р.Абдуллина /О.Ф.Больнов // Философская мысль. – 2001. – № 2. – С. 137–145.
2. Гегель Г.В.Ф. Философия права : пер. с нем.; [ред. и сост. Д.А.Керимов и В.С.Нерсесянц] / Г.В.Ф.Гегель. – М. : Мысль, 1990. – 524 с.
3. Діалог культур: Україна в звичаях и традиціях: Родознавство: Наук.-метод. зб. ; [автор наук. проекту С.О.Черепанова. Передмова – проф. В.Г.Скотний]. – Дрогобич: Коло, 2003. – Вип. 1. – 192 с.

4. Литвинюк А. Теория поколений как HR инструмент [Электронный ресурс] /А.Литвинюк. – Электрон. дан. (1 файл). – Режим доступа: (<http://www.podborkadrov.ru/articles/detail.php?ID=22659>).– Название с экрана.
5. Полани М. Личностное знание: на пути к посткритической философии /М.Полани : пер. с англ. М.Б.Гнедовского, Н.М.Смирновой. – М.,1995. – 340 с.
6. Смирнова Т. Национально-педагогические аспекты курса “Украинская и зарубежная культура” (из опыта организации родоведческих исследований студентов, Севастопольский национальный технический университет) // Диалог культур: Україна в звичаях і традиціях: Родознавство: наук.-метод.зб. – Дрогобич: Коло, 2003. – Вип. 1. – С.135 – 142.
7. Толстоухов А.В., Мелков Ю.А. Антифукуяма или демократия, доверие и культурные ценности /А.В.Толстоухов, Ю.А.Мелков //Практична філософія. – 2005. – № 2. – С. 3–14.
8. Флоренский П.А. Соч.: в 4 т. ; [сост.: игумен Андроник (А.С.Трубачев)] /П.А.Флоренский, М.С.Трубачева; под ред. игумена Андроника (А.С.Трубачева)]. – М.: Мысль, 1999. – Т. 3(2). – 480 с.
9. Флоренский П.А., священник. Статьи и исследования по истории и философии искусства и археологии ; [сост. и ред.: игумен Андроник (А.С.Трубачев)] /П.А.Флоренский. – М.: Мысль, 2000. – 446 с.
10. Черепанова С. Родовід – духовний діалог поколінь. – Л.: Каменяр, 1998. – 150 с.
11. Czerepanowa S. Aspekt filozoficzno-pedagogiczny rodzinnego wychowania studentów w warunkach współczesnych (Doświadczenie badania rodowodu) /S. Czerepanowa // Pedagogika opiekuńcza wobec współczesnej orientacji filozoficznej i praktyki pedagogicznej. – Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Rzeszowie. – Rzeszów, 1998. – Т.2. – S. 39 – 43.
12. Черепанова С.О. Філософія родознавства: навч. посіб. ; [передмова – проф. В.Г.Скотного] / С.О.Черепанова. – К.: Т-во “Знання”, КОО, 2008. – 460 с.
13. Черепанова С.О. Філософія освіти. Світоглядно-гуманітарний вимір: людина – наука – культура – мистецтво – стиль мислення: монографія /С.О.Черепанова. – Львів: Світ, 2011. – 408 с.

Світлана Черепанова

Філософія освіти: духовність родового самопізнання

У статті вперше у вітчизняній суспільній думці вирізняється родове самопізнання як проблему філософії освіти. Це уможливує осмислення історії, духовних вартостей роду цілісним духовним утворенням у площині родознавчого підходу, діалогіки міжпоколінного буття-у-культурі. Через культурні форми духовності людина опановує буття в його ціннісному, інтерсуб’єктивному, екзистенційному сенсі. Створюються об’єктивні передумови світоглядно-праксеологічної адаптації родознавства до системи національного виховання в Україні.

Ключові слова: філософія освіти, родове самопізнання, родознавство, культуротворчість, інтерсуб’єктивна комунікація.

Светлана Черепанова

Философия образования: духовность родового самопознания

В статье впервые в отечественной общественной мысли выделено родовое самопознание как проблему философии образования. Это дает возможность целостно осмыслить историю, духовные ценности рода в плоскости родоведческого подхода, диалогичности межпоколенного бытия-в-культуре. Через культурные формы духовности человек познает бытие в его ценностном, интерсубъективном, экзистенциальном смысле. Создаются объективные предпосылки мировоззренчески-праксеологической адаптации родоведения к системе национального воспитания в Украине.

Ключевые слова: философия образования, родовое самопознание, родоведение, культуротворчество, интерсубъективная коммуникация.

Svitlana Cherepanova

Education philosophy: mentality of ancestry self-knowledge

The article for the first time highlights the notion of ancestry self-knowledge as the problem of education philosophy. It makes possible the understanding of history and mental values of line as a spiritual notion in the concept of ancestry approach, communication of generation existence in culture. The person understands life in its sense of values, existence and inter subjectivness through cultural forms of the mankind. Objective foundation for the world outlook adaptation of the ancestry self-knowledge to national bringing up system in Ukraine is made.

Key words: education philosophy, ancestry self-knowledge, genealogy, cultural creation, inter -subjective communication.